

In de school der beproeving.

Nauwelijks is de kruitdamp opgetrokken, zijn de kazematten verlaten, of de examinatoren hebben achter hun tafeltjes plaatsgenomen, de jongelui die een of ander diploma willen behalen lossen hun salvo's wetenschap af. Als zij de roos niet raken zullen zij zakken, wanneer zij te weinig treffers boeken zullen zij zich voor een herexamen gesteld zien. Binnenkort zal ook de overige schooljeugd den overgang moeten bevechten naar een hogere klasse of tot een andere inrichting van onderwijs. Daarbij zullen zich eenige verschijnselen voordoen, die de jongens kregel zullen maken en de ouders overstuur. Het zal bijvoorbeeld blijken dat Bolletje die met een aureool van knapheid de lagere school heeft doorlopen op de M.u.o., of op het Gym nauwelijks mee kan komen. Maar Jantje Zorgeloos, door ouders en meesters als een ezeltje beschouwd, zal op eens een spurt beginnen en als een kraan de eerste plaats veroveren. De beredeneering van deze verschijnselen, die meestal niet in die mate verontrustend zijn als het geprangde ouderhart meent, zij aan de mannen van het vak overgelaten. Een goed paedagoog beseft dat hij niet slechts zoon en dochterlief in de klasse heeft, maar dat ook pa en moe bij hem in de bank zitten. De methode, die bij de ouders begint, zal in vele gevallen de meeste kans op slagen bieden. Voor goede meesters, leeraren van professie, directeuren vol levenswijsheid koester ik groot respect, gaarne breng ik ze hier een eeresaluut. De bedoeling van dit stukje is niet, op hun terrein te grasduinen, maar een vergelijking te trekken tusschen de schoolbank en ons aller leven.

Immers, wij allen hebben plotseling een overgang moeten maken, wij zijn bevorderd tot de school der beproeving. Wellicht zal ons later blijken dat deze kastijding met zooveel teederheid en zulk een verschoonende liefde door den Heere op ons is toegepast, dat ons de tranen van dank in de oogen zullen springen. Voor het oogenblik is zij ons geen zaak van vreugde, waarlijk niet! Wij hadden voorzeker, ieder in zijn weg, reeds kennisgemaakt met de velerlei kruis en druk die ons vanwege de zonde overkomt. Maar een bitterheid als de huidige, heeft ons hart toch nimmer gekend. Wij zien ons voor heel nieuwe valken geplaatst waar ons begrip vrij stompzinig tegenover staat, waarbij ons mangelt aan routine, die bij ons een tegenzin verwekken. Bolletje ziet het aureool om zijn kopken verbleeken, zijn dappere beentjes sloffen nu moedeloos voort. Er is in zijn oogjes, waarin zooiets lag van: hier ben ik en de rest is entourage! een onzekere, angstige blik gekomen. Ook het omgekeerde doet zich voor. Menschen, die waarlijk niet als sterren blonken, stallantaarns om zoo te spreken, openbaren nu gaven van hoofd en hart, die ons beschaamd maken.

Wat mij betreft, het bevat mij slecht in de school der beproeving, ik voorzie een her-retje! Dat is niet zoo erg, lieve vrienden. Begin maar met een één of een twee, klem de tanden op elkaar, vouw de handen onder de bank. Ook dit vak zal geleerd worden, als het God bleeft! Niet spijbelen, niet onverschillig worden, niet mopperen; daar heb ik geen hoofd voor! Als het hart maar wil, moet het hoofd wel mede! Lessen leeren, opgaven maken en ze overmaken als het werk wemelt van correctie-rood! De Heere helpt! Als het anders niet gaat, dan maar twee jaar doen over de klas. Wij zullen er komen, een beetje vernederd, een beetje gedeukt, maar wij zullen er komen. Wij zullen geraken tot de vreedzame vrucht der gerechtigheid, ons door den Waarachtige beloofd en, geoefend door de beproeving, zullen wij met lijdzaamheid loopen de loopbaan die ons voorgesteld is.

Bilddijk zong:

Is 't nacht voor ons, eens zal de morgen rijzen,
Geen aanstoot meer belemmert dan ons pad.
En heel uw ziel zal Gode dank bewijzen
Voor elke wond en bloed- en tranenspat.

N. B.

dervind, gij kunt u bijna geen denkbeeld vormen van het vertrouwen, dat ik in deze dagen verkregen heb en ik durf zeggen: v e r d i e n d heb. Daarvoor heb ik onophoudelijk reden om God te danken, zonder Wiens bijstand al mijn goede wil onnut zoude geweest zijn en wien alleen de eer van dit alles toekomt....."

Zoo stond de Farizeër eenmaal vóór in den tempel en heeft God óók gedankt.

Ja, het geslacht dat meehelp Nederland naar den ondergang te drijven, had het bijzonder goed met zich zelf getroffen, er werd veel gedankt.

Onder zulke geestesgesteldheid gaat het dan ook snel naar den ondergang. Maar men bleef er vroom bij.

Wanneer iemand uit Frankrijk terug komt en een bloedig tafereel ophangt van de Parijsche revolutie en besluit met de woorden: „ja, men liep tot aan de enkels in het bloed en zoo moet het hier ook gaan....." dan citeert Van Lennep in verontwaardiging Vondels Lucifer: „Dát zal ick keeren, is het anders in mijn macht.....!"

in 'taangezicht der waarheid. Een zonde, waarvoor zoowel kerkelijke als onderwijskringen zich mogen wachten, met name in tijden als deze.

Dit stel ik voorop. Gelijk in 1936 zou ik het een zegen achten, als we heel die van misverstanden doortrokken meeningsgeschillen-affaire ter zijde zouden stellen.

Zoo niet, dan verklaar ik evenwel mijnerzijds niet te zullen rusten, eer de oogen van wie ik bereiken kan geopend zullen zijn voor de twee kanten, die er aan de onderscheiden zaken zitten. Men zal geen vrede mogen nemen met een solutie, die een fingerwijzing beteekenen zou in de richting van den één, zonder tevens de aandacht te vestigen op een equivalent, dat voor rekening ligt van den ander.

Want in tijden van nood hebben we eendracht noodiger dan ooit. Ware eendracht evenwel wordt alleen bereikt in bond met de waarheid en rechtvaardigheid. Ze kan o.i. ditmaal gedend worden door de methode van: de spons over de lei; want hetgeen hier en daar verkeerd is gezegd verteert zich zelf wel. Wil men evenwel de spons weren van de lei, welnu, dan kan de ware eendracht slechts verkregen worden door de lei eerlijk te beschrijven. Met schrift, dat vooral geen partijchrift is.

Het woord is dus feitelijk, voor wat deze materie betreft, aan anderen. Ik heb het oog op wie verklaard hebben, dat het in de kerken heel erg er voor stond, en dat een nieuwe reformatie hard nodig was. Blijven zij, ook na de gegeven toelichting, van deze meening, dan moeten zij er vóór zijn, dat de zaken in elk geval worden afgehandeld, ook al zal verplaatsing naar een volgende synode, of althans uitstel tot na September wel onvermijdelijk zijn. Blijven zij van meening, dat het heel erg staat met de leer, dan zou ik zelf tegen afvoering van het agendapunt zijn, het wordt hoog tijd, dat het beschuldigen zonder doorgezette argumentatie een einde neemt. De kerken kunnen dáár (!) niet meer tegen.

Niet vanwege eenige nerveuse stemming zou ik dus vóór terzijdestelling van de kwestie zijn. De oorlogstoestand moge aanleiding zijn, hij mag geen reden worden. Als de kerken werkelijk ernstig gevaar beloopt, een gevaar, dat zij bezweren kunnen, dan moeten zij spreken. Wij moeten ons van die taak niet laten afhouden onder invloed van een overigen thans begrijpelijke anti-gekkibel-stemming. Want in de ernstige dagen van thans is geen grootter ongeluk denkbaar dan een ontrouwe kerk, die werkelijke belangen der waarheidsverkondiging zou verwaarloosen. Als Nederland nu óók nog een principiele wetenschap en een getrouwe kerk verliest, is de ellende grooter dan de oorlog heeft kunnen brengen.

Ter wegneming van alle misverstand en opdat ieder wete, wat hij doet, indien hij de vredesgedachte zou willen steunen, sta hier de verzekering, dat ondergetekende er niet aan denkt, iets van wat door hem geschreven is en bestreden werd, terug te nemen, wijl hij in zijn desbetreffende leerstellige meeningen steeds meer bevestigd is geworden. En hij is voornemens, indien God hem daartoe de in gelegenheid blijft stellen, naar te verdedigen en toe te lichten en voor te dragen. Ook wat betreft de voor de toekomst der christelijke samenleving uiterst belangrijke vraag der z.g. „algemeene genade".

Wie dit bedenkelijk vindt, of de meening van anderen een gevaar blijft achten voor de kerken, die moet vooral niet vóór het afvoeren van het bekende punt van de synodale agenda stemmen of zich er vóór verklaren.

Mijn schild en mijn betrouwen —

In Gods hand leggen we de toekomst van kerk en volk, van school en christelijk verenigingsleven. Dat de Sneeker synode na dr Kaajan nu ook haar voorzitter door den dood zag wegnemen geeft aan haar arbeid wel een bijzonder droevig relief. Ook wij willen gaarne het goede gedenken, dat in ds J. L. Schouten aan onze kerken geschonken werd. Hij heeft niet veel meer van den oorlogsbrand vernomen: wie weet, wat wij nog zullen ondervinden?

Toen ik in 1914 in mijn eerste gemeente, nog maar enkele weken predikant, mijn eersten oorlogsbidtand leiden moest, was mijn tekst Matth. 18: 7. Wie had kunnen denken, dat ik in Mei 1940 hem weer zou kiezen?

Hij blijve ons allen in gedachten: want hij verhindert ons, achter de massa weg te schuilen met onze individuele verantwoordelijkheid.

K. S.

Van Lennep, De „Voorzichtige".

Mr J. van Lennep, de bekende romanschrijver, heeft in enkele dikke bundels brieven en verzen gepubliceerd afkomstig uit zijn familie-archief, van zijn vader Mr C. van Lennep en van zijn grootvader, Mr D. G. van Lennep.

Prachtig materiaal om den tijd te verstaan waarin ze geschreven zijn.

Vooraf wordt ons uit deze correspondentie duidelijk, hoe deze Van Lennep, in tegenstelling b.v. met Mr Bilderdijk, op de meest succes- en eervolle wijze door het perikelele tijdperk der fransche overheersching zijn heen gelaveerd.

Toen, in de dagen vóór het fransche tijdperk, de Oranjepartij nog even het roer in handen kreeg, dank zij de duitse hulp, acht Mr C. van Lennep het raadzaam zijn gezin uit Amsterdam te verwijderen en verbleef het op zijn buitengoed aan het Manpad, ergens in de buurt van Heemstede. Hieraan danken wij een uitvoerige correspondentie van hem over den gang van zaken te Amsterdam en krijgen we tevens gelegenheid een diepen blik te slaan in de geestesgesteldheid van dezen achtbaren Amsterdamschen regent (die heusch niet tot de slechtsten behoorde).

In een van zijn brieven aan zijn vrouw vertelt hij, dat de Amsterdamsche vroedschap zich genoodzaakt heeft gezien, wegens de rumoerigheid in de stad, aan het volk het dragen van Oranje toe te staan. Een concessie van belang, want Oranje werd door de Amsterdamsche regenten bitter gehaat en de brave Van Lennep maakte daarop helaas geen uitzondering. Men was patriot en franschgezind, dat bracht het belang van de brandkast mee, zoo men moende, en dat besliste.

Maar lees nu het volgende:

„.....Deesen morgen is het Oranjedraagen hier gepermitteerd, dat een woeste vreugde onder het gemeen verwekt heeft, hetwelk reeds tot veele buitensporigheden is overgeslagen..... Ik heb van het stadhuis gaande op raad van den Heer Elias ook Oranje aangehad, om over den Dam te komen, daar het zeer vol was, doch in de Kalverstraat heb ik het weder afgedaan, ziende dat er geen een fatsoenlijk mensch bijna mee liep. Op de grachten ziet men dit ook niet, wél in de straten....."

Is het niet typeerend? Op de grachten, waar de deftige patriciërs huizen staan, wordt geen oranje gedragen, maar wel in de straten, waar de kleine luyden huizen.

Intusschen, Van Lennep is er goed doorgeroid, dank zij deze „kleine concessie" aan Oranje.

En het is tekenend voor heel de atmosfeer in dezen tijd. Want Van Lennep is maar niet zoo'n enkeling die er tusschen door loopt. Neen, hij is een zulver type van den geest die heerschend is.

We lezen in denzelfden brief, dien Van Lennep 's avonds afmaakte:

„Ik kom zoo even van de Vroedschap te huis. De Heeren Graafland en Munter zijn daar ook weer verschenen met Oranje, dat de meesten openlijk of bedekt aan hadden, gelijk ook ik....."

Voorzichtigheid is toch maar de moeder der porceleinkast, zegt een wel zeer typeerend hollandsch spreekwoord.

Toch is het maar een benauwd leven, zoo onder dat Oranjabewind. De Heeren Regenten moeten wel heel voorzichtig zijn en..... zij zijn niet in achtting, dat is wel het ergste wat hun overkomen kan; waren ze niet gewend als koningen te heerschen?

Van Lennep schrijft aan zijn „Cejetje", zijn vrouw op het Manpad:

„.....Schoon ik wel gissen kan wie de bewerkers van alle deze onheilen zijn, vergeef ik het hun, en ik bidde God, dat Hij het hun ook vergeve. Nooit is mij de Christelijke Godsdienst schooner voorgekomen dan nu....."

Dat ziet er op het eerste gezicht niet kwaad uit. Iedere gereformeerde ouderling zou een „tien" op 's mans rapport geven, als ze op huisbezoek bij hem waren geweest en zulke taal des ootmoeds van zijn lippen mochten vernemen.

Maar we moeten voorzichtig zijn, we staan aan den vooravond van den ondergang van de Republiek. En er is „vergeven" en „vergeven". Het hart is een zeer arglistig ding.

We kijken maar even over 's mans schouder, wanneer de veeren pen weer over het papier zweeft:

„Geloof mij, de man van Cejetje (dat is hij zelf dus) zal altijd een groot en edelmoedig man zijn, ook in zijn vernedering....."

De vergevingsgezindheid krijgt al een wrang bijmaakje.....

Maar we zijn er nog niet. De Oranje-overheersching gaat al meer heerschen en de trotsche regentenstad „zuicht". De man van Cejetje schrijft:

„Het is de derde October. Dit pleegt een feestdag voor mij te zijn, wijl mijn braave en zalige Vader op dien dag jaarig was. Konde zijn verhemelde geest needer zien en weten wat hier beneden omgaat, hij zoude zich over zijn zoon niet schamen. Ik weet, dat ik zijn deugdzaame voetstappen vervolg en ook dit denkbeeld verkijkt mij....."

En verder:

„.....o! Gij weet niet hoe ik mij somtijds amuseer, als ik denk hóe Christelijk ik mijn haters en benijders zal beschamen! Ja daar zal ik recht pret van hebben en velen, die mij sedert eenige maanden niet hebben willen aanzien, zullen dit in het vervolg niet durven doen. En ik, ik zal altijd de zelfde kunnen zijn en blijven, en mijn ware eer en grootheid, minder in mijn rang dan in mijn personeele hoedanigheden stellende, zal ik om mij zelve de agting van iedereen verwerven. Gij weet niet, hoezeer ik dit reeds nu on-

Niet de fransche bloederigheid, alleen maar den franschen revolutiegeest wilde men.

Maar wanneer het er na 1795 toch een beetje op de fransche methode van revolutievoeren gaat gelijken, deinst Van Lennep even terug, en wanneer de vergadering der Representanten hem tot Representant aanwijst, tracht de „voorzichtige“ er aan te ontkomen, wijst op zijn onmisbaarheid in Amsterdam en op zijn „zwakke gezondheid“ en wanneer dat niet baat, neemt hij plaats tusschen de heeren der revolutie, en zweert hij trouw aan de nieuwe staatsregeling. De voorzichtigheid gebiedt het immers?

De kleinzoon teekent hier zoo juist bij aan: „Hoezeer in vele opzichten ingenomen met de geschriften en leerstellingen die de fransche omwenteling voorbereidden, keurde hij hun onkristelijke strekking af en duldde geen spottendheid met heilige zaken; hoezeer in hooge mate verdraagzaam jegens anderen, veroordeelde hij ten strengste alle lichtvaardigheid op het stuk van het geloof.“

Zoo waren ze, de leidlieden, die Nederland in het eind der achttiende eeuw naar den afgrond voerden.

Zonder schade rolt Van Lennep door de diverse „Staatsregelingen“ heen. In het laveeren toont hij zich een meester. En straks, wanneer Koning Lodewijk Napoleon het roer in handen krijgt, is hij met den monarch de beste vriendjes, ofschoon Van Lennep's staatkundige beginselen hem verre van alles wat naar monarchie riekt had behooren te houden. Maar dat zou al weer in strijd geweest zijn met de voorzichtigheid, die vóór alles gaat!

En heusch, hij is niet de eenige, die het roer omgooit. Falck, die een vertrouwenspost onder Koning Lodewijk bekleedt, beklaagt zich in een brief aan Van Lennep, dat er „zooveel voormaligen Republikeinen hunkeren naar ordeteekens.....“ Prikt straks niet zelfs de borst van den vromen Van der Palm met het eeremetaal van Napoleon?

In „aanpassen“ verstonen de orthodoxe heeren zich wonderwel.

Maar de „voorzichtigheid“ heeft onze vaders niet veel gebaat!

Wanneer straks — in 1812 — het ijzeren dwangjuk al knellender gaat worden op de zinkende schouders van ons volk, is er ergens in het hart van dezen Van Lennep — dat zoo droef uit misverstanden geleefd heeft — toch nog een plekje, dat op een ontwakend geweten gelijkt.

Want deze man heeft in zijn groot heerenhuis op de Amsterdamsche gracht een verborgen vertrekje, waar „het oog van den verklikker niet kon doordringen“ en daar hangt in een doodeenvoudige lijst een portret..... Prins Willem V voorstellende in een mantel gewikkeld, die op de borst een ster zichtbaar laat..... Onder dat portret heeft de oude Van Lennep — is het toch ook weer niet ontroerend? — wellicht met een traan in de oogen een vers geschreven:

„De mantel teekent den bewolkten luister;
Oranje's ster alléén blinkt in het duister;
Voor 't oog der hoop troont in 't verschildt de zee.....
En Holland in het hart vergoedt al 't wee.....“

De troost is wel heel schraal. Maar toch.....
Oranje's ster!
Diepe tragiek.

Maar nóg méér schrijnend wordt deze, als we lezen wat de kleinzoon aan dit veelzeggend verhaal heeft toegevoegd:

POPULAIR-WETEN - SCHADDELIJKE SCHETSEN

Wat deed Christus in zijn toeven tusschen graf en hemel?

V.

Maar ook buiten die verschijningen had Christus nog ander werk te verrichten. Daarvan maakt de Schrift niet rechtstreeks melding, omdat God ons in de eerste plaats wil openbaren, wat Christus voor Zijn gemeente in dien tijd gedaan heeft.

Maar wij weten, dat Christus' Middelaarswerk groot en meer-omvattend is dan alleen Zijn werk in de gemeente. Die kerk is het centrum, de residentie van Zijn Koninkrijk; van daaruit regeert de Koning de gansche wereld. Dat is de kosmische betekenis van Christus' werk. En ook met het oog daarop heeft Hij Zijn verblijf op aarde gerekt tot den veertigsten dag.

Dat werk behoeft niet in een aantal bijzondere werkzaamheden bestaan te hebben. Het verblijf van den verhoogden Christus op aarde op zich zelf is reeds zwaar van profetische kracht. Brengt Hij niet het hemel-leven op aarde in de continuïteit van het menschenleven? De vroegere verschijningen van engelen uit den hemel hadden alle iets incidentieels; maar dit dagenlang verblijf van Christus is belofte van een continue conjunctie.

Daarom verblijft Christus met een pneumatisch lichaam op aarde en kan Zijn verschijnen worden aangeduid als een „zich openbaren“. De Tom meent hierin een parallel te zien met de verschijningen van engelen, die ook door „openbaren“ worden aangemerkt. Deze overeenkomst kan zeer zeker bestaan; het plotseling zichtbaar-worden van

„Den dag der vrijheid heeft hij reeds in 1812 te gemoet gezien, maar hij had als Mozes, het beloofde land uit de verte begroet, evenmin als Mozes werd het hem vergund, het te bereiken.....“

De oude Van Lennep stierf vóór Oranje in Nederland terugkeerde.

Als Mozes.....

Het blijkt wel, hier is misverstand op misverstand. Zeker, Mozes is gestraft voor zijn ambtsvergreep, zwaar en hard, en hoe heeft hij God gebeden die straf weg te nemen, maar zijn zonde was tenslotte de felle reactie tegen de zonde van het ongeloof des volks, dat hij lief had. Maar Van Lennep, en zooveel met hem hebben het volk doen zondigen, doen zondigen als eenmaal Jerobeam, de zoon van Nebat.

Dát is het verschil, het allesbeheerschend verschil. Daarom zullen we hier maar liever zwijgen over Mozes.....

Allerminst is deze gevallen in de zonde van Van Lennep en diens tijdgenooten, die als vrome lieden een „voorzichtig“ verdrag gesloten hadden met den verderfelijken geest hun tijds.

G.

R. v. R.

MUZIKALE KRONIEK

Rhythmische Gemeentezang. 1)

„Maar het is een feit dat er een verlangen naar verandering (in onzen gemeentezang) is.“
(Drs L. J. van Leeuwen over „Gemeentezang en Orgelspel“)

Ontegenzeggelijk is dit zoo!

Er is een drang, een verlangen naar verandering in ons gemeentezang.

Men wil niet langer meer het vlakke, gerekte, maar tempo, rhythmiek en dat voornamelijk in onze Psalmen.

Temeer omdat, zooals men zegt en met recht, onze psalmwijzen met hun heele en halve noten als zoodanig bedoeld zijn.

Men kent dan ook de beweging, die zich schier overal opmaakt in pogingen en proeven bij gewone- en jeugdkerkdiensten om het oude rythme der ongelijke noten weer in eere te herstellen en in te burgeren.

Maar gelijktijdig kan het niemand onbekend zijn, hoe weinig er over 't algemeen nog van terecht gekomen is en hoe hier en daar na aanvankelijk slagen, ten slotte toch weer terugval kwam tot het gewone gerekte, vlakke zingen, tot de bekende conflicten tusschen orgelbegeleiding en gemeentezang.

Onwillekeurig stelt men zich de vraag: wát kan de oorzaak zijn, dat al dit rhythmisch gepoog der laatste jaren met onze 16e eeuwse psalmwijzen, zoo weinig effect en succes heeft, niettegenstaande de moeilijkheden er aan verbonden, toch van betrekkelijk geringen aard lijken?

Want wat is er nu gemakkelijker voor onzen tegenwoordigen, muzikaal vrij ontwikkelde tijd, noten van twee en één tel te zingen, temeer nog als men dit

1) Ook dit artikel behoort tot de nagelaten copie van wijlen den heer Jan Zwart, in leven medewerker van ons blad.

Redactie.

Christus heeft inderdaad eenige overeenkomst met het plotseling verschijnen van een engel. Maar dit behoeft nog niet te betekenen, dat Christus nu óók uit den hemel kwam evenals de engelen. Het ziet hierop, dat Hij uit een andere levenssfeer te voorschijn treedt. Maar die levenssfeer is niet identiek met den hemel. De Heiland had na Zijn opstanding een pneumatisch lichaam. Daartoe behoorde, dat Hij zich voor ons natuurlijk oog kon onzichtbaar maken en, onzichtbaar, aanwezig kon zijn. Trad Hij dan een oogenblik uit deze geestelijke levenssfeer te voorschijn, dan openbaarde Hij zich, om zich later weer te onttrekken aan het gezicht, zooals in Luc. 24:31 zoo typeerend staat. In verband hiermede mogen we denken aan wat in 2 Kon. 6 vermeld wordt over de engelen-schaar, die Samaria omringde. Zoolang de oogen van Elisa's jongen ervoor gesloten waren, zag hij ze niet. Het onzichtbaar-zijn van Christus' pneumatisch lichaam kan ook gelegen zijn geweest in de subjectieve gesteldheid der aanwezigen, wier oogen „gehouden werden“, niet alleen dat ze Hem niet herkenden, zooals de Emmaüsgangers, maar zelfs niet zagen.

Daarom is het ook niet geoorloofd om uit 1 Cor. 15, waar verschijningen van vóór de hemelvaart in één adem genoemd worden met die van ná de hemelvaart, af te leiden, dat ook de eerste vanuit den hemel zouden hebben plaats gehad. Immers deze nevenstelling heeft betrekking op het gelijke doel der verschijningen, maar dit wil allerminst zeggen, dat ze alle uit dezelfde plaats moesten voortkomen.

Bovendien is het lichaam, waarmede Christus na Zijn hemelvaart verschijnt hooger in uitstralende kracht van heerlijkheid dan vóór Zijn hemelvaart. Stephanus ziet „den Zoon des menschen staande ter rechterhand Gods“ en Zijn heerlijkheid straalt op hem af. Paulus ziet Christus

zorgvuldig door vóórroefening en in een speciale no-teering voorbereidt en aangeeft?

*

Vergun mij, zélf destijds een enthousiast-van-de-uitbundigste-soort voor deze psalmrenovatie, te vertellen wáárom 't mij duidelijk is geworden, dat iedere poging tot zoogenaamd herstel op teleurstelling uit moet en ook altijd uit zal loopen, en wel:

Omdat het rythme onzer Psalmen een andersoortig is dan wat wij onder rythme verstaan!

Het rythme-begrip der 16e eeuw en dat van onzen tijd verschilt in zoover, dat het eerste kunst-matig en het laatste volks-matig is.

Om van dat kunstmatige een exempel te geven, waaruit direct het verschil opvalt tusschen beide soorten, laten wij hier volgen den oer-vorm van Luther's „Vaste Burg“-melodie.

Men ziet, dat dit een rythme is, dat door een kunstvaardigen zanger uit die dagen — en ook nu nog wel — gezongen kon worden, maar dat geen „lied“ geeft, om door een gemeente eendrachtelijk en maatvast uitgevoerd te worden.

Zoo is het met de meeste onzer Psalmen dito gesteld — ontstaan als ze zijn in het begin der zelfde eeuw als het Lutherlied en mitsdien onder heerschappij van éénzelfde kunststopvatting.

Om ook hier weer een voorbeeld van te geven, laten wij Psalm 61.

Men zinge ook dat soort „rhythme“ en vrage zich af of dit niet iets anders is, dan wat wij onder rhythmisch volksgezag verstaan — of dit niet een heel ander begrip van maat is dan b.v. dat van het „Wilhelmus“, „Er ruischt langs de wolven“, e.d.

We hebben wel eens gezegd, als Psalm 25 in een maatsort was gezet, als bijvoorbeeld het „Oostenrijksche Volkslied“, „Scheepje onder Jezus' hoede“, „Heer ik hoor van rijken zegen“, „Ach mijn zusje is gestorven“, enz., dan was de wijs er bij manier van spreken, als koek ingegaan. Maar wie zal ooit „voelen“ de oude noten, waardeverdeling?

Nu kan men wel met alle geestdrift en enthousiasme proberen de oude psalmintonaties in eere te herstellen, maar 't moet en zal altijd weer afstulten op het eigenaardig rhythmisch karakter der melodien, dat men zich wel eigen kan maken door louter oefening, maar dat toch nooit strookt met intuïtief voelen van een volksgezag, dat geen twijfel kent, welke toon lang of kort moet zijn.

als een verblindend licht, waardoor hij verbijsterd wordt, en Johannes valt voor de overweldigende heerlijkheid van Christus als dood aan Zijn voeten. Zoo iets lezen wij nooit bij een verschijning vóór de hemelvaart. Er is dus wel een groot onderscheid en de nevenstelling der verschijningen in 1 Cor. 15 is dan ook allerminst een gelijkstelling. Juist het onderscheid in glans en glorie wijst op verandering óók van verblijfplaats. Christus vóór de hemelvaart was wel de uit-de-dooden-verhoogde, maar nog niet de in-den-hemel-verheerlijkte Christus. Maar met Zijn geestelijk, voor hemel en aarde beide bestemde lichaam bleef Hij nog enkele weken op aarde toeven, als een belofte van de volkomen vereeniging van hemel en aarde, die op een ander „punt des tijds“ zal aanbreken, op het schokkende oogenblik, dat aan den gestagen gang der evolueerende wereldhistorie een eind zal maken; een vertoeven op aarde, behoorend tot Zijn Middelaarswerk, „ter voorbereiding van de volheid der tijden, om al wat in de hemelen en op de aarde is onder één hoofd, dat is Christus, samen te vatten“ (Ef. 1:10, vert. Ned. Bijbelgen.).

Zoo brengt het onderzoek der Schrift aangaande de periode tusschen graf en hemel, ons exegetisch en openbarings-„geschichtlich“, tot de conclusie, dat de mogelijkheid van een verblijf van Christus gedurende dezen tijd in den hemel door het „eenmalig“ karakter der hemelvaart is uitgesloten; dat Zijn verblijf op aarde vereischt werd als noodzakelijk onderdeel van Zijn Middelaarswerk, als een tijd, waarin Christus ambtelijk de verhouding tot Zijn Gemeente regelde, en waarin Hij vooruitgreep op de komende, eeuwige ineenvloeiing van hemel en aarde.

W.

N. S.

Onze poneerd metrum

In een populair melodie, nimmer de mees in de di hun hal eerste berekene massa.

Dat

Luther gelijke-r knoeling ook nie een kw die wel elkande De le leerd, is worden, hal ver Gevra Psalme mag w velen z antwoor altijd u het teg Ik he minst te Het f bij proe terecht.

Dit is mische Graaf v vóór hij meer, zi dienst ik bewi óók de t En ó blijft en daad zu plegi gerij- Men wi men wi in onei waarva was zo telling meer o dragen keerd Deze is trouw met om tussche voelen gen nie Perse oude v luk he meerde en tenz zich no beeld te rhythm eens, m tenrijke willen 't gehoe zeggen,

Dit is mische Graaf v vóór hij meer, zi dienst ik bewi óók de t En ó blijft en daad zu plegi gerij- Men wi men wi in onei waarva was zo telling meer o dragen keerd Deze is trouw met om tussche voelen gen nie Perse oude v luk he meerde en tenz zich no beeld te rhythm eens, m tenrijke willen 't gehoe zeggen,

Dit is mische Graaf v vóór hij meer, zi dienst ik bewi óók de t En ó blijft en daad zu plegi gerij- Men wi men wi in onei waarva was zo telling meer o dragen keerd Deze is trouw met om tussche voelen gen nie Perse oude v luk he meerde en tenz zich no beeld te rhythm eens, m tenrijke willen 't gehoe zeggen,

Dit is mische Graaf v vóór hij meer, zi dienst ik bewi óók de t En ó blijft en daad zu plegi gerij- Men wi men wi in onei waarva was zo telling meer o dragen keerd Deze is trouw met om tussche voelen gen nie Perse oude v luk he meerde en tenz zich no beeld te rhythm eens, m tenrijke willen 't gehoe zeggen,

Dit is mische Graaf v vóór hij meer, zi dienst ik bewi óók de t En ó blijft en daad zu plegi gerij- Men wi men wi in onei waarva was zo telling meer o dragen keerd Deze is trouw met om tussche voelen gen nie Perse oude v luk he meerde en tenz zich no beeld te rhythm eens, m tenrijke willen 't gehoe zeggen,

Dit is mische Graaf v vóór hij meer, zi dienst ik bewi óók de t En ó blijft en daad zu plegi gerij- Men wi men wi in onei waarva was zo telling meer o dragen keerd Deze is trouw met om tussche voelen gen nie Perse oude v luk he meerde en tenz zich no beeld te rhythm eens, m tenrijke willen 't gehoe zeggen,

Dit is mische Graaf v vóór hij meer, zi dienst ik bewi óók de t En ó blijft en daad zu plegi gerij- Men wi men wi in onei waarva was zo telling meer o dragen keerd Deze is trouw met om tussche voelen gen nie Perse oude v luk he meerde en tenz zich no beeld te rhythm eens, m tenrijke willen 't gehoe zeggen,

Dit is mische Graaf v vóór hij meer, zi dienst ik bewi óók de t En ó blijft en daad zu plegi gerij- Men wi men wi in onei waarva was zo telling meer o dragen keerd Deze is trouw met om tussche voelen gen nie Perse oude v luk he meerde en tenz zich no beeld te rhythm eens, m tenrijke willen 't gehoe zeggen,